

Да мінулага вяртання няма

А. МАЛАФЕЕЎ, першы сакратар ЦК Кампартыі Беларусі, член Палітбюро ЦК КПСС

У рэдакцыю «Звязды» паступілі шматлікія пытанні з просьбай, каб на іх адказаў першы сакратар ЦК КПБ, член Палітбюро ЦК КПСС А. А. Малафееў. У публікуемым сёння артыкуле чытачы знойдуць адказы на праблемы, якія ўзнімаліся ў большасці пісьмаў.

З высокіх трыбун, у розных публікацыях усё часцей чуюцца заклыхваючы галасы: вялікія перамены, асабліва такія грандэзныя па задуме, як нашы, не абходзяцца без цяжкасцей, гэта значыць за ўсё прыходзіцца плаціць. Відаць, з гэтым можна пагадзіцца. Іншая справа, якой павінна быць гэта плата. Яна ж аказалася неапраўдана вялікай.

Мінулае ў нас, асабліва людзей старэйшага пакалення, нялёгкае. Яно і гераічнае, якое сagraе душу, і змрочнае, трагічнае, што яшчэ доўга будзе даваць аб сабе знаць. Але гэта наша гісторыя. І нельга яе яркі старонкі ўтоптваць у гразь, як гэта нярэдка робіцца сёння. Патрэбна праўда аб нашым мінулым, гэтак жа, як і поўная праўда аб цяперашнім жыцці грамадства.

З-за няўмення прадбачыць развіццё грамадскіх працэсаў, грубых пралікаў палітычнага і дзяржаўнага кіраўніцтва, непрадуманых эксперыментаў у ходзе перабудовы краіна аказалася на грані катастрофы. Але цяжкія страт і нягод лягла на плечы ні ў чым не вінаватых людзей.

Крызіс, які захліснуў краіну, цяпер дасягнуў свайго апога. Крызіс эканамічны, калі літаральна на вачах развалваецца народная гаспадарка і дэвальвувецца самае каштоўнае — чалавечая праца. Крызіс палітычны, калі нават з надзвычайнымі паўнамоцтвамі Прэзідэнта ўжываюцца анархія, вайна законаў. Крызіс маральны, калі пад корань падкошваюцца спрадвечныя прынцыпы добра і справядлівасці, уземапавагі і таварыскай падтрымкі. Калі ў такой драматычнай абстаноўцы з вуснаў вышэйшых кіраўнікоў чуеш заявы аб тым, што ўсё ідзе нармальна, так, як і павінна быць, то міжволі ў лю-

дзей нараджаецца пачуццё расчужага пратэсту.

Няўжо за гэта выступалі камуністы, падтрымліваючы палітыку абнаўлення ў красавіку 1985 года? Перамены радалі, усялялі надзею, выклікалі імкненне закатаць рукавы працаваць. Магчыма, такое пачуццё зведвалі не ўсе, але асабіста я адчуў яго спаўна. Здавалася, мы на правільным шляху. Але з сярэдзіны 1988 года абачначыліся з'явы, якія адводзілі перабудову ад яе першапачатковых артыкулаў.

Канешне ж, карані ўсіх нашых бед не ў самой перабудове, як аб гэтым нярэдка даводзіцца чуць. У працэсы абнаўлення не былі ўцягнуты шырокія слаі працоўных. Выпрацоўка стратэгіі і тактыкі перабудовы аказалася ў руках вузкага кола асоб, не маючых ні дастатковай кампетэнтнасці, ні глыбіні ведання жыцця, ні ўмення прадбачыць эканамічныя, сацыяльныя і палітычныя вынікі прапануемых мер. Адсюль і бясконцыя шараханні з крайнасцямі ў краінах, і непаслядоўнасць, і недакладнасць у вызначэнні прыярытэтаў, і неапраўданая паспешлівасць або марудлівасць.

Так, перабудова дала магчымасць адчуць смак свабоды, дэмакратыі і галоснасці. Сёння кожнаму разважаму чалавеку ясна, што вяртання да мінулага быць не можа. Але не ўсё, што прыйшло ў наша жыццё, можна ўзяць у будучае. Многае не прымаецца людзьмі.

І калі на старонках нават такіх салідных газет, як «Правда», «Известия», не гавораць ужо аб мясцовых, гучаць гнеўныя абвінавачванні ў адрас «кансерватараў», «усялякай застойнай публікі», асабліва «партапаратчыкаў» за тое, што яны, маўляў, цягнуць назад да мінулага, міжволі становіцца

да слёз шкада аўтараў гэтых прымітваў. У іх ліку днямі на старонках адной з газет убачыў і свайго знаёмага. Нібыта і чалавек ён думаючы, сур'ёзны — дрэннага слова пра яго не скажаш. А вось душой аказаўся драбнаваты, мітусіцца, падладжваецца, каб заслужыць прыхільнасць уплывовых асоб. На жаль, такіх прыстасаванцаў апошнім часам развівалася няма. Некаторыя з іх гатовы на любую подласць. Але радуе тое, што прыстойных людзей усё ж больш.

Пакуль перабудова не апраўдала надзей народа. Ён стаў жыць нават горш, чым раней. Непамерны рост цен на тавары і паслугі ўвергнуў насельніцтва ў новае засмучэнне, парадзіў востры недавер да органаў улады, да кампартыі, што выкарысталі нашы ідэйныя праціўнікі. З эканамічных цяжкасцей яны спрытна зрабілі інструмент адкрытай барацьбы за ўладу.

Жорсткае процістаянне палітычных сіл канчаткова разарае эканоміку, яшчэ больш падрывае дысцыпліну і адказнасць. Калі ўсё пакінуць так, як ёсць, то трагічная развязка неабмежаваная. Нарастае напружанасць і ў Беларусі, асабліва ў Мінску. Такое не павінна працягвацца. Дзе ж выйсць?

Людзі павінны сказаць сваё рашучае «не» і заявіць, што яны больш не могуць быць заложнікамі палітычных гульняў, барацьбы за ўладу. За гэта ім прыходзіцца разлічвацца сваім дабрабытам. Вялікі ж рост цен на харчаванне, тавары і паслугі таксама з'явіўся вынікам развалу эканомікі, распаду народнагаспадарчых сувязей, анархія і разгільдзіства. Усе партыі і грамадска-палітычныя рухі, і ў першую чаргу БНФ, яго лідэры, павінны спыніць нагнятанне страсцей і праявіць адказнасць за цяперашняе і будучае нашага народа.

Нягледзячы на штодзённае ўзмацненне нападкаў, ачарненне і абразы, якія перарастаюць у маральны тэрор, Кампартыя Беларусі ніколі не давала падстаў для канфрантацыі. Такіх фактаў няма, вядома, калі іх стварыць наўмысна. Асабліва

пасля XXXI з'езда КПБ мы заўсёды стрымана і карэктна ставіліся да дзеянняў апазіцыі, хоць яна нярэдка пераступала ўсё межы. У вачах людзей нас нават спрабавалі паказаць злачынцамі і бандытамі. Такія метады барацьбы не толькі амальныя, але і бесчалавечныя.

З поўнай падставой можна сказаць, што ЦК КПБ свята прытрымліваўся і прытрымліваецца прынцыпаў, выпрацаваных сваім з'ездам. Але гэта не ацвяржала сілы, якія процістаяць Кампартыі Беларусі. Галоўная віна, якая інкрымінуецца камуністам, заключаецца ў тым, што яны адстойваюць сацыялістычны выбар, хочучы яго зрабіць патрэбным людзям. Вось за гэта і раіць паручніку Галіцыну раздаць патроны.

І гэта не выпадкова. Праграмы ж нашых апанентаў часцей за ўсё не адлюстроўваюць карэктных інтарэсаў людзей працы, не ўтрымліваюць канструктыўных шляхоў пераадолення цяжкасцей. Нашы праціўнікі аб'ядноўваюцца на антысацыялістычнай платформе для дасягнення свайго галоўнага мэты — барацьбы за ўладу, прычым далёка не канстытуцыйнымі метадамі. У атмасферы сацыяльнай напружанасці яны імкнуцца любымі сродкамі дыскрэдытаваць ідэі сацыялізму. У краіне ідзе ўжо не проста проціборства, а фарсіруецца развал Саюза, канстытуцыйнага ладу. На змену процістаянню палітычнаму прыходзіць процістаянне грамадзянскае.

Абстаноўка ў краіне дала няма паводаў для народнай незадаволенасці. Красавік прынёс бурныя падзеі і ў Беларусь. Забастовачная хваля адлюстравала пратэст рабочага класа супраць рэзкага пагаршэння жыцця чалавека працы. Цэнтральны Камітэт Кампартыі Беларусі адразу выказаў свае адносіны да непамернага росту рознічных цен і заявіў аб падтрымцы эканамічных патрабаванняў працоўных калектываў. Абстаноўку, якая склалася, добра разумелі і ва ўрадзе, а там няма камуністаў. Яны дзейнічалі ўзгоднена і паслядоўна, што дазволіла прыняць неабходныя ра-

шэнні па матэрыяльнай падтрымцы насельніцтва, змякчэнню цэнавага ўдару.

Кампартыя Беларусі не аб'явае гора і радасцей. Мы будзем сваю работу так, каб сацыяльная абарона насць людзей працы стала галоўным у нашых справах. Гэта, як вы самі разумееце, нялёгкі шлях, і тут многае яшчэ наперадзе.

Але на старонках некаторых рэспубліканскіх і цэнтральных газет ідзе свядомае скажэнне нашай палітыкі, нават ёсць спробы асобных аўтараў пераканаць чытачоў у тым, што інтарэсы рабочага класа і яго авангарда не супадаюць, што ў ЦК няма ніякай пазіцыі. Усё гэта няпраўда. Тут адчуваецца сцэнарый і накіроўваючая рука апазіцыі. Той, хто сумняваецца ў сказаным, няхай ўспомніць тэлеперадачы з удзелам кіраўнікоў КПБ, перачытае газеты тых дзён, матэрыялы Бюро і апошняга пленума ЦК КПБ, прынятыя на ім Заявы і Зварот да народа Беларусі. Дзіўная логіка: калі хочучы абвінавачваць партыю ў нечым, гавораць, што ў кіруючых органах краіны і рэспублікі большасць камуністаў. Калі ж па ініцыятыве партыі робіцца нешта добрае, то пра камуністаў замоўчаюць.

З поўным тэкстам дакумента можна азнаёміцца ў бібліятэцы